

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor.
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Az új pápa — XV. Benedek.

Lapunk zártakor kapjuk az örvendetes hírt, hogy a Rómában pápaválasztás céljából összegyűlt 60 bíboros szeptember 3-án megválasztotta az Anyaszentegyház látható fejét **Della Chiesa Jakab bolognai érsek személyében, aki mint XV. Benedek foglalja el szent Péter székét.**

Az új pápa 1854. nov. 1-én született Genuában, sokáig volt pápai segédállamtitkár és 1907. dec. 16-án neveztetett ki bolognai érsekké, 1914. május 28-án pedig bíboros lett.

A székesegyházban s az egyházmegye összes templomaiban vasárnap (szept. 6.) lesz a hálaadó istentisztelet, melynek megtartását a megyéspüspök az összes főesperesekhez küldött távirat útján rendelte el.

Tu es Petrus.

Tülekedő népek, álljatok meg egy percre nyugodtan; ágyú, kard, csönd legyen egy percre. A legnagyobb tiszt valamennyi között, a legelső király vezényel — imára!

Népek borzalmas tusái között végtelen nyugalommal, imáandó Isten-erővel hangzik el újra az örök-ige, mely minden történelmi tengelysíkkoroduláson fölülhelyezi a kath. Anyaszentegyházat: »Te Péter vagy, azaz köszál s e köszáklára építem fel Anyaszentegyházamat.« Ma, amikor »nemzetek vesznek, nemzetek lesznek«, kétszeres erővel hat Krisztus szava, mely a maga nyugalmában is mintegy végigzúg a lángban álló világon s mely mellett minden földi hatalom érzi, hogy az ő szava, akármilyen történelmi dátumot diktáló szó is különben, gyöngye verébsípogás.

Ki beszél ma a pápai hatalom megszűnéséről? Ki hiszi ezt ma, amikor minden időknél erősebben átérzünk, hogy ingó-ringó hatalmak mellett az egyetlenegy örök alapzatú trón a római pápa trónja, amelyet meg nem dönt semmiféle hadjárat és diplomácia s amely most végtelen magasságból tekint alá düledező hatalmi dombocskákra. Oroszok cárja, mi a te trónod? Összetakolt csecsemőszék, amelybe bele kell zárni a gyereket, hogy ki ne buk-

jék belőle. Francia hatalom? Hol van ilyen? Vajon a fertő felett emelkedhet-e hatalom? S azok az uralkodók is, akik most diadalmasan néznek a jövőbe, ugye, most nem a maguk méltóságos pluralisában hívva várják a győzelmet, hanem Ahoz könyörögnek, Aki minden hatalom osztogatója, s Aki a maga földi országának, az Anyaszentegyháznak aranybullájához ezt a klauzulát függesztette: »A pokol kapui nem vesznek erőt rajta!«

És ezért ti királyok, nemzetek, hadseregek álljatok meg egy percre, amikor Krisztus új királyát fölkeni. Haragos homlokotokon egy pillanatra tisztelő ünnepellességgel simuljon el az egymás iránti gyűlölet ráncja, egy pillanatra hallgasson el az ágyú, álljon meg a gyilok, s a huszonötmilliónyi egymást emésző hadsereg Róma felé tisztelegjen. Ilyen etiquetteben még nem látta a történelem a világot.

Lehet, hogy a háború zajában kevesen figyelik a Vatikán fölött fodródó füstfoszlányokat, melyek az új pápa XV. Benedek uralmát jelentik; lehet, hogy a világnak most nagyobb jelentőségűek egy tüzértiszt számításai s egy bomba robbanása: de ha majd ez a negatív látószög ismét normális alakulást ölt, akkor az egész háború világtörténelmi szempontból nem lesz sem több, sem kevesebb, mint egy epizód s a katolikus egyház alap gondolata, melyen a

pápai trón emelkedik, a Krisztusi szeretet lesz az az ariadne-fonál, mely a labirintba jutott népeket ismét napvilágra vezeti s békével boldogítja.

A keresztény szeretetre, ha azt kissé transcendentális szempontból nézzük, ahogy t. i. nemcsak egyéneket és összetartozó népeket, hanem az egész világot erjeszteni kell, majdnem elkeverítően rossz idők járnak. Ezért a szeretet vallásának tejedelme is szódtalan szomorúsággal foglalja el trónját, csakugyan a »religio depopulata« jegyében. Ki figyel az ágyúdörgés között a szeretet hangjaira? A keresztény etikának most egy fejezete domborodik ki, a háborúról szóló, s az új pápának a világhoz alig marad más evangéliumi szózata, mint ez: »Misereor super turbam . . .«

De az evangélium azért nem szűkül, nem zsugorodik össze, mert ha az ágyú túldörgi is szavát, az uralom nem az ágyúé, hanem az evangéliumé, amelyre soha akkora szüksége nincs a világnak, mint a háború borzalmaiban. Az evangélium azért van, hogy a világnak élete legyen és bőségesebb legyen, s ezt a célt a háború csak mint átmeneti s accidentális eszköz szolgálja. Mihelyt az ágyúk elrekednek s a szuronyok hegye letompul, megszólal az Anyaszentegyház harangja s a beharangszóra ismét Róma köré gyülekeznek a népek, hogy az Egyház

Oberbauer A. Utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

erkölcstana szerint közeledjenek egymáshoz. Akárhogy fogják is elkeresztelni a világbékét a háború után, akár berlini, akár bécsi béke lesz is a neve, Krisztus szülöttje lesz, az Egyház gyermeke, mert Krisztuson kívül nincs szeretet és béke.

Az Anyaszentegyház így is fölötte áll a világnak s az Egyház feje a világ hatalmasságainak.

Ezért is fűrkéssze szemünk a Vatikán kéményén kiszivárgó füstöt, s ezért álljanak az egymásra rohanó nének egy percre nyugodtan, s a 25 milliónyi sereg tisztelegjen Róma felé...

Omega.

Látogatás a sebesültek között.

„Mind hősök aké mind férfiak,
Mind hit és hazafi!”

Szeptember 2-án este és 3-án reggel érkeztek városunkba az első harcéri sebesültek, akiket a várbeli katonai kórházban helyeztek el. Szept. 4-én reggel már 500 sebesült volt Gyulaféhevárt.

A hős fiúk megérkezésének hírére gr. Majláth Gusztáv püspök Roska Miklós dr. polgármester kíséretében 3-án d. e. 10 órakor látogatást tett a kórházban, főpásztori szívének nagy szeretetét vívén a hazáért szenvedő derék hadfiak közé. A látogatókat dr. Mandl katonai törzsorvos vezette, kinek engedélyével tudósítók is hozzájuk csatlakoztak, s a látogatás alatt szerzett benyomásait a következőkben vázolja:

Meghatva léptük át a katonai kórház küszöbét. Amint a fal mellett elhelyezett 16 ágyat, s bennük a sebesült vitézeket megpillantottam, valami végtelen melegség áradt a szívembe s az első szó, amely ajkaimra

jött, forró fohász volt az Istenhez. Ott feküdt körülöttünk 16 sebesült katonára, kitéve az orosz golyók tetek harc képtelenné. Egy percre megálltam az ajtó mellett s a püspököt néztem, aki atyai kézzel simogatta a hős betegek homlokát. Valamennyihez odalépett, föléljük hajolt, érdeklődött sebük s hogylétük iránt; kedves fiainak szölitotta őket s a betegek meglátszott, hogy végtelenül jól esik nekik a püspök-anya melegsége, gyöngéd simogatása.

Tekintetemet végigjártattam a mi kedves hőseinken. A legtöbbször a karja van bekötözve, néhánynak a mellén is borogatás van. Kettő-három jótékony álomba merült, a többi kissé sápadtan, fáradt nézessel, de nyugodtan fekszik. Valamennyien az 50. gyalogezredhez tartoznak, tehát a mi városunk fiait.

Odalépek az egyikhez s lassan megszólítom:

— Kedves barátom, hogy érzi magát?

— Köszönöm, jól. Most nem igen érzek fájdalmat.

— De ugye, a beszéd nehezére eshetik. Nem zavarom.

— Oh kérem, jól esik a látogatásuk. A kegyelmes püspök úr olyan kedvesen beszélt hozzám az előbb. Ha önt érdeklí az esetünk, nagyon szívesen beszélék önnek egyet-mást.

Nem akartam fárasztani, de ő tartóztatott. A hős neve Bartha Pál 30 éves szakaszvezető, s civil életében br. Jósika Samu uradalmában számtartó.

— Hol sebesült meg? — kérdeztem.

— Stanislaw melletti községben, Rohatim-nál. Az oroszok egy dombon foglaltak állást, mi el akartuk venni onnan. Ez sikerült is, de mikor mi a dombot elfoglaltuk, óriási orosz sereg érkezett újra ellenünk, akik hat-hétszerez túlsúlyban lévén, visszazoritottak bennünket. Az ütközet d. e. 10 órakor kezdődött s én 4 órakor kaptam egy lövést a mellembre; a golyó a jobbkaromon jött ki.

— Nem fáj most?

— Egy kissé. Nem sajnálók én semmit, csak azt, hogy mindjárt az első napon megsebesültem. Szerettem volna még néhány muszkát útbagazitani.

A szomszédos ágyból átszólt egy másik sebesült:

— Tessek elhinni, az a legnagyobb fájdalomunk, hogy itt kell heverniünk.

Ennek a jobb keze ven szétzúzva. Bátor magyar nézésű fiú. Fülöp Mózes a neve.

A többi is mind azt fájlalja, hogy hamar sebesült meg. Mind vágyakozik vissza, hogy a „kölesönt” elintézzék a muszkával.

Az egyik, Csep Samu, elbeszélte, hogy ők ötször rohantak előre, iszonyú golyózápor között szorongatták az ellenséget, amely tüzelve hátrált; ő épen egy golyó elől akart földre bujni, mikor balról egy másik golyó nekisivoltzott s jobbkezét harc képtelenné tette.

A Vörös-Kereszt-Egylet nemeslelkű hőgyei jöttek a terembe. Még egy pár szívélyes szót váltottunk a hős katonákkal s ezután mielőbbi gyógyulást kívánva nekik, meghatottan hagytam el a termet. Vágszó benyomásom az, hogy az a sereg, amelynek ilyen katonái vannak, győzni fog.

Hogyan elmélkedjünk?

Irta: VERESS ERNŐ.

I.

Bevezetés. Az elmélkedés fontossága.

Van Prohászka Elmélkedéseiben egy hely, amelyet nem lehet soha meghatottság nélkül olvasni. Egy térden álló s a kontempláció mélysegeit átjáró papi lélek elmélkedése van levetítve abban a pár sorban. — A Krisztus ügyeit szemléli a mai világban:

„Krisztus most. S ah, hogy felsír bennem a bús vihar, — kezdi a nagy püspök — hogy borul el lelkeim láthatára... hogy szakadnak le templomai, oltárai... hogy

Fölszerelés.

Zsögön Zoltán írta.

Holnap indul a század. Most szerelnék föl. Aztán járjuk a hadak útját.

Átgondolom bekövetkezett hivatásomat és olyan furcsán érzem magam. Nem azért, hogy otthagytam családomat, négy kis gyermekemet. Hiszen az apróság nem tudja, hova megyek. Egyre kérdezték, mikor indulok már. Biztattak, hogy hozzák puskát, ágyút, kardot — szerbet is. És mert a feleségem nagyon hisz, — és most már igazán boldogok, akik ártatlanul, őszintén hisznek, — csak elkönnyeztem mellettem; de szeméből a hitet sugározta belém és a csendes remény árnyékát borította lelkeim fölé egyszerre, biztosan és végkép.

Halálfelelem sem citoráz idegeimen. A lelkeket már fölszereltem. Reggel gyóntam és áldoztam. S talán soha sem láttam a legfőbb célt szebbnek, mint ma. Mert a szent lélek megkeresett, szívemen kopogott és otthon talált engem. — Legelőször számba vettem magam, hogy aztán szambavehetővé váljak a hadseregnek. Most katonára leszek. Szívesen leszek az Pedig nekem ez egészen új, váratlan hivatás. És itt érzem a furcsa helyzetet. Mi voltam én és mik voltak ezren azok, akiket

velem egyszerre szerelnék föl? Iparosok, földművesek, tanítók, hivatalnokok, urak és minden egyéb, csak katonák nem. Mégis most katonák akarunk lenni valamennyien — nem a törvény miatt, hanem szívőből. Mert a béke, az eltpott erkölcs föltámasztása és a haza érdekei kívánják.

Hol maradt a kényelem, melynek 35 év alatt várat építettem? Hol a pálya és pozíció, amelyen és amelyért annyit futottam — fáradtam? Hol a tudás értékaránya, amelyet a kitaró szorgalomnak végre épen ebben a helyzetben eredményeznie kell? Mert minden egyébből értenék egy keveset, mint mostani, új hivatásomhoz. Szívvel, lélekkel, igazi katonára szeretnék lenni. Katona, edzett, kitaró, aki a nélkülözést szenvedést bírja; aki a tűzvonalban is higgadtan itél és céloz. De hiszen neveltek — e engem erre a hivatásra?

Észembe jut, hogy mint tanító és nevelő sok helyes pedagógiai eszmét igyekeztem megvalósítani. Azonban a legszükségesebbre, a katonai nevelésre tán soha sem gondoltam komolyan.

Városunkban a népfelkelők a gimnázium udvarán gyülekeznek. Ott szerelnék föl. De későn kerül ránk a sor. Előbb esküt teszünk s aztán osztanak be a századhoz.

Egyik idősebb bajtársam rámutat az épületre: — Harminc év előtt itt iratkoztam

az elsőbe, — most a másodikba, — jegyzi meg valaki. Mosolyognak rajta. S nekem úgy tetszik, mintha tényleg az élet második iskoláját most kezdeném, ahol a beiratkozással egyszerre álljuk az utolsó, legszigorúbb vizsgát is.

Dél van. Nehányan behúzódnak a közeli fogadóba valamit harapni. Az első nagy szobában száz ember pállik, nyüzsg az asztalok körül. A legyek járnak, mint a méhraj. Egy-egy fáradt alak guggol a falnál; nem kaptak székét. Az ajtónyílás mellett oldalt, a sáros, szennyes padlón hanyat fekszik és nyitott szájjal, józúvén alszik egy atyafi. A többi át — át lép rajta. Negyedik nap óta várakozik a jelentkezésre: még nem került rá a sor. Feje alatt zsákban éltem. Nézem furcsa, beesett szemét, sápadt arcát. A székelytípusú magasra kikönyököl arcsontjaiban, mint kopár bérceinken a csúcsok. Köztük szemei sötétlenek mélyen. Tengersizemek. Gyilkos tavak. Amilyen nyugodtak lehúnyva, olyan nyugotn fognak majd nyíltan is gyilkolni célozni az ellenségre, az Atilla vérenek apró szemei. Nem fajult el még a székely vér. A hosszú asztal körül énekszó van. Bokrétság emberek fújják: „Megáljij, megáljij, huncut Szerbia!... Mi, urakul néhányan beme gyünk a belső szobába. Alig telepedünk le, megkondul a déli harangszó. A külső szo-

fonyad el élete, mikor Krisztust itt és most látom, itt művében, e haldokló kereszténységben . . . mikor szemlélem e szomorkodó, gyászoló krisztusi örökséget . . . itt és most azt a bús haragot . . . azt a keserű, kegyetlen óceánt, azt a végtelen éjt . . . Itt, itt állok én most Krisztus helyett: itt küzdök és sírok helyette, állok s letöröm, leroskadom. Nagy az én kínom a te szeretetedért, Úr Jézus! Mert míg a lelkek számum-szelét szívem lehellette által páráztatás teszem, míg az országút porát könnyeimel termőfölddév változtatom, sok fohászra, könnyre s lelkesülésre lesz szükségem. De hát ez gyönyöröm; gyönyöröm tudni, hogy ugyanazon keresztény szenvedek, melyen Te, s hogy ugyanazon ostoressapás szaggat szét, mely Téged. Gyönyöröm tudni, hogy lelkeket egy véres, kéklő ajk csokolja, melyet imádok.¹⁾

Nem érezzük-e, hogy teljesen leszerel bennünket ez a pár sor, hogy itt egy élet a maga emelkedettségével, apostoli, forró lángjaival áramlik felénk? Mit érezt meg a lelkiünk, amíg olvastuk? Megérezte ugyebár egy nagy léleknek a boldogító közelségét, meg a kontempláció belső melegét. Így aztán lehet lelkeket menteni s megnyerni Krisztusnak s amellett, hogy a külvilág forgó szele körül vesz s vakító porát a lelkünkbe szórja, mégis megtudunk a belső élet emberének maradni az által, hogy mi is kontemplálunk s ha többet nem, legalább naponként egy nyugodt, összeszedett órát fordítunk az Istenel való bensőséges érintkezésre.²⁾

Pusztulást s gyászoló krisztusi örökséget emleget a főpap és a mi megremegő lelkünk fájó érzésével kérdezzük: mi az oka ennek? S fülünkbe csengnek a szentírás szavai: Desolatio desolata est omnis terra, quia nullus est, qui recogitet corde.³⁾ Ha minden pap a hajnali órák valamelyikében odaborulna térdeplőjére s szívének egyszerűségében elmélkednék, társalogna az Úrral mint azt a nagy püspök megteszi, óh akkor hogyan megváltoznék minden! Hogyan fa-

kadnának fel a természetfeletti élet forrásai számunkra s velük együtt mind azokra akiket az isteni gondviselés rájuk bízott.

De aki önmaga nem ég, hogyan fog majd gyújtani.⁴⁾ Elvégezheti pontosan külső ténykedéseit, megmaradhat tisztességes embernek, de Isten elhát már nem lesz az a természetfeletti ember, amilyennek hivatásánál fogva Krisztus papjának lennie kell.

És itt összehajlanak a bölelet és aszkézis útjai. Az akarat vak tehetőség mondja amaz s csak akkor hajlik valamire, ha az értelem megismerése megelőzi. Lehetnek tehát a legragyogóbb igazságok, beszélhetünk a természetes és természetfeletti rend fontos perspektíváiról, inthetnek az örökkévalóság partjai, lehet in abstracto a papi hivatás legfőbbesége valami, ha én azt szorgalmas meggondolásokkal s az ebből fakadó akaratú és érzelmi momentumokkal le nem foglalom magamnak, kontár leszek csak s pusztulása a lelkeknek.

Nem lehet csodálni tehát, ha a Szentírás s a lelki élet nagy mesterei olyan kemények és hajthatatlanok a meditációt illetően. Nisi, quod lex tua, meditatio mea est; tunc forte perissem in humilitate mea⁵⁾ — mondja a zsoltáros. „Lelki életet élni, istenességben gyarapodni, keresztény tökéletességre jutni — teljes lehetetlenség elmélkedés nélkül.” — Nogáll.⁶⁾ Ugyanilyen értelemben beszél P. Doss, a lelkek nagy ismerője is: „Ha magasabb tökéletességről van szó, bizottsággal lehet állítani, hogy megfontolás, elmélkedés nélkül komoly belső életéről szó sem lehet.”⁷⁾ Egy jámbor angol püspök még egyenesen azt tartja, hogy az a pap, aki munkája közt nem talál magának elég időt a rendszeres elmélkedésre, köteles felebbvalójától áthelyeztetését kérni.

De mit is éreztünk meg még Prohászka idézett perikopájában? Nemde azt a melegséget is, azt a közvetlenséget s a léleknek azt a szárnyalását, amelyet mink is szeretnénk magunknak. És ez természete-

tes, mert ha olyan fontos az elmélkedés, ha alapja minden természetfeletti működésünknek, ha olyan szép és vonzó, önkénytelenül felmerül a kérdés: *Hogyan elmélkedjünk tehát?* Hogyan elmélkedjünk úgy, hogy az irányító befolyást tudjon gyakorolni egész lelki berendezkedtségünkre, hogy az által eltaláljuk az Istennel való legforróbb társalgnak a módját; hogyan elmélkedjünk úgy, amint azt a nagy püspök megteszi és átéli, mert bizonyára ez az, ami lényeg és élet.

Quis dabit mihi pennas sicut columbae, et volabo et requiescam⁸⁾

A meditáció magasba törő ösvényeire akarnak rávilágítani ezek az egymás után futó sorocskák. Hiszem, hogy nem várnak tőlem egészen eredeti, eddig még soha nem tapasztalt utírányt; ehhez sem tudásom, sem tapasztalatom nincsen. Hanem igenis elmegek majd a nagy lánglelkű lélekvilárokhoz tőlük kérek tanácsokat, irányításokat s mindazt az én lelkeim átverítve írom egymásután. A legelső, aki ebből hasznot fog meríteni, én leszek!

Folytatjuk.

1) Elmélkedések az evangéliumról², 579.

2) Mercier: Kispapjainhoz, 109.

3) Jer. XII. 11.

4) S. Greg.

5) Ps. CXVIII. 92.

6) Nogáll: Szentek tudománya, 196.

7) P. Doss: Gondolatok és Tanácsok, 487. V. ö. még. Mercier: Papjainhoz, 312. Scaramelli: Lelki vezér, I. 65. Rognier: A keresztény tökéletesség gyakorlása, I. Cajetan hittudós, sz. Terézia, stb.

8) Ps. XXXIII. 2.

Levelezőlap.

Ezt a levelezőlapot, amely ezer és ezer példányban forog a postán, nem én akarom írni, hanem már számtalanszor s most is hozzámtartozóknak írták. Mivel pedig Gyulafehérvár város polgármestere a hamis hírek terjesztői ellen szigorú rendeletet adott ki, s

bában furcsa dolog történik. Ilyet még soha sem értem. A korecsmában, ahol mindig duhaj nóták járták, egyszerre száz torokból hangzik fel, „Boldogasszony, Anyánk! . . . „Jöjj el, Szentlélek Isten! . . . Igen, mert most maga az Isten predikál a szívekben.

Önkénytelenül nyúlok a zsebembe. Itt van, itt az olvasó! Erről sem feledkezett a feleségem, mikor egyébbel ellátott az útra. Némelyek kibontják az útravalót. Nem próbákép—véletlenül előveszem az olvasót.

Ez a legjobb útravaló, —mondja az egyik tartalékos. — Én is hozok ám valamit. S kivesz a mellényzsebéből egy kis ezüst keresztet. —Én is, én is! hangzik egymásután. És ki olvasót, ki érmet, imakönyvet, s más ereklyét mutat elő.

Tudom, hogy most mindenki őszintén imádkozik. Igen, mert itt maga Isten predikál a szívekben. Egy táborigi pap is van közöttünk.

*

Oremus!

Miért szerelnek föl minket? Miért kell mindnyájunknak elmenni? Senki sem kérdezi. Tudják, vagy sejtik mind: A világ büneiért. Tudják mind: Itt szükség van valamire. Nem közvetlen a háborúra. Egyébre. A szívek megindítására van szükség.

Ellenkezőleg gonoszabbul vesznék el a gonoszoknál. Mert már régóta sziklára vagy útszélre hull lelkiünkben az Ige.

Ki nem hallott napjainkban úton-útfélen ilyen tanításokat: „Becsületesen ma nem lehet boldogulni! Ma csak huncutsággal jutsz érvényesüléshez! Az erkölcsöt, tisztességet magunkban színlelni kell! Lelked lehet szennyes, csak kezded maradjon tiszta! Szájjal hirdesd az igazságot, de léleked szerződjél az ördöggel is! Külsőleg simogass, belsőleg haragj! Légy szelid és csendestestű, ellenben szilaj és szörőstermészetű!”

Nem használ már ezek mellett a tanítások mellett semmi józan intelem. Az egyéni és társadalmi betegségek korlátlanul terjednek.

Nézheti ezt tovább a vezető Isten?

Meg kell törniök a fásult szíveknek! Vissza kell térnie a becsületnek! — Érzet szerelnek föl most minket. És ezért fogunk mi bátran, elszántan vérzeni is. Igaz, hogy sok talán több ártatlan áldozat esik el a megváltó tusában. De az isteni Megváltó is ártatlan volt és épen e tiszta Vér tudta lemosni az emberiség szennyét.

Van-e már most is csak egyetlen ember az országban, vagy egész Európában, akit vagy közvetlen személyében, vagy

közvetve a rokoni kapcsolat révén a mostani fölszerelés ne érdekelne? Van-e csak egyetlen szív széles e világon, akit már most, eleve Isten fenyítő uija ne érintett volna? Istenem, de szépen hozzád fogunk újra térni! Mert most Te predikálsz a szívünkben. Te mennydörögsz majd a dicsőséges hadakútján. És érezni fogja mindenki: Szent, szent a Seregeknek Ura, Istenem!

Az imént indult egy század a vasúthoz. Az esti szürkületben. Tömören, porosan.

Mikor jönnek vissza?

Egy hajnalban. Gyéren. De tisztán és pirosan jönnek vissza egy szebb hajnalon.

Soha sem voltam én nagy katonabarát. Sajnos—nem neveltek arra. Hanem ma, mikor elvonult ez a század s végignéztem a legénységet, úgy elfogott valami. — Elöl két tiszt ment. Nem feszess. Nekem úgy tetszet a szürkületben, mintha átkarolták volna egymást. Utánuk a csendes legénység. Szerettem volna mindeniktől elbúcsuzni. Szerettem volna mindeniket megölelni, megcsókolni; a nyomukat is megcsókolni.

Ime, a bárányok, akik elveszik a világ bűneit!

Menjete, menjete, Isten bárányi, derék katonák!

mivel ez a levelezőlap is hamis híreket terjeszt, meg pedig annyira hamisakat, hogy a küldő még a nevét sem merete aláírni s társadalom ellenes irányzat oly annyira, hogy a névtelenség mellé büvik, habár nem a háborúra vonatkozik, hanem arra, aki még ennek is ura: kénytelen vagyok vele foglalkozni, mert lehetetlen ezeknek a levelezőlapoknak további üzését tűrni; de még adós sem akarok az illető lapküldőnek maradni, mivel ez nem természetem. És mert névtelen a levelezőlap, ezen úton vagyok kénytelen állást foglalni.

A lap így szól: „Nagyságos N. N. Urasszony Gyulafehérvár Óh Uram áldd meg az egész emberiséget. Tarts távol Tőlünk minden rosszat. Mi veled akarunk maradni mindörökké Amen”.

„Ezen lapot az egész országban ismerni kell. Kérem küldje el 9 helyre 9 napon belül. Meglátja szerencsés lesz. Ha pedig elhanyagolja, nagy szerencsétlenség éri. A nevét nem szükséges aláírni, csupán azt, mikor e lapot vette.

Feltűnő az irás helyessége és férfias volta, pedig a férfiak okosabbak, kevésbé babonások és gyakorlatiabbak szoktak lenni, mint ezen lapból kilátszik. Hiszen azt mondja, hogy ezt a lapot a vevő 9 helyre hűldje el; hát hogy teheti azt, ha a nevét nem írja alá s aki kapja, nem tudja visszaküldeni? Valószínűleg 9-szer különböző levelpapirostra kell írni és így szétküldeni.

Most már boncolgassuk egy kissé a lap tartalmát. Miben áll a társadalom elleni irányzat és hamis hír.

Ha valaki hozzám jön és azt mondja: Uram nekem kérem válnom van az ég Urától s ezt csak úgy reméltem elnyerhetek, ha minél többen velem mondják el az átadott imát; akkor én felebarátom megnyugtatására — feltéve, hogy kérése nem bűnös célokat rejt, — a templomba megyek s az imádságot, ha kell, akár tízszer is elimádkozom. Ugyanezt teszem, ha levelezőlapon kér és a nevet aláírja s én meggyőződhetem, hogy a büntetlen cél valószínű.

Ebben mit tesz evvel szemben a levelezőlapos úr? a) Nem írja alá a nevét, tehát lehet olyan jellem is, aki az Istentől azt akarja velem kéretni (megjegyzem, hogy nem mind ilyen tartalmúak a lapok), hogy segítse meg őt a gyilkosságára, vagy hogy tartsa távol tőlünk a rosszat, ami nála börtönt jelent stb. b) Megparancsolja nekem, mert ha valaki a végrehajtást szerencsével jutalmazni, a végre nem hajtást nagy szerencsétlenséggel büntetni ígéri, az ha kér is, parancsol; tehát megparancsolja nekem, hogy a levelezőlapot 9-szer le írjam és 9 különböző egységnek elküldjem s pedig 9 napon belül. Nos ha ez nem önkényes cári ukáz, hát akkor mi. De hát honnan vette az a levelezős ur vagy hölgy ezt a hatalmat, ki ruházta fel vele? Az egyház bizonyára nem mert ennek meg vannak a maga szervei, hivatalnokai, a papság és ezek nyíltan a templomban hirdetik ki az imádságot s ennek idejét, de ennél többet nem rendelkeznek, és nem bujnak a névtelenség köpenyében, mint amazok, akik ezt azért teszik, mert tudják, hogy a társadalommal szemben ezen önkénykedés által jogtalanságot követnek el. De ha ez a parancsolás is jogtalanság a társadalom ellen, akkor még jogtalansabb az a követelés, hogy valaki az illetők passziójáért esetleg nagy költségekbe is verje magát;

mert hiszen egy levelezőlap parancsolatjára 9-et kell vásárolni, most ha én valakit bosztantani akarok évenként 365 kártyát küldök neki s az illető 3295 levelezőlapot 197 kor. 70 fillérért kell hogy beszerezzen s naponként legalább 70 percet azok megírására és postára adására kell hogy fordítson, hát hogy jut valaki ahhoz, hogy ilyen rendelkezéseket arra nem jogosított egyénektől elfogadni.

c) De most jön a nagy bog! Az illető levelezőlapos ur vagy asszony, ha teljesítjük a parancsait, akkor szerencsével bizonyosra biztat, ha nem teljesítjük, akkor a nagy szerencsétlenséggel biztosra fenyeget meg! Azt kérdezzük az illetőktől, hogy honnan vették azt a profétai tudást, melynél fogva tudják, hogy az Úr a mindenható a teljesítésért okvetlen szerencsét (bizonyosan földit kell hogy értsen, különben megkülönböztetné a jutalmakat), a nem teljesítésért okvetlen szerencsétlenséget küld a fejünkre? Vagy honnan vették azt az isteni hatalmat, hogy ők maguk ilyeneket t. i. szerencsét vagy szerencsétlenséget küldhessenek le ránk, mikor még az egyház a Krisztus urunk helytartója sem mer ilyen egyenesen ilyen dolgokkal ijesztgetni, rábírván a szerencse vagy szerencsétlenség adását az Úr Istenre, kinek egyedül vagyunk a kezében?

A felvetett kérdésekre csak egy feleletet tudnék. Azt, hogy az illető határozta el a nagy szerencsétlenséget a nem teljesítő fejére hozni, de hiszen akkor örültem vagy gonosztevével volna dolgunk, akit le kell fogni.

S ennél fogva, ha a levelező lapnak ez a része nem belelepleződés az Isten dolgaiba, és ha nem babona és nem újabb jogtalanság a más könnyenhiwő társadalmi tagokkal, akkor mi a babona és mi a jogtalanság és mi az Isten nevével játszó hamis hírek terjesztése? Polgármester ur ilyeneket is ajánlunk becses figyelmébe.

Tudni való, hogy ki.

Linck felfogása Flavius Josephus tanulságáról.

Irta: Timár Sándor.

II.

Az összes egyházi írók közül legelőször Eusebius (265—340) említi és idézi a ma ismert formában Flaviusnak az Úr Jézusra vonatkozó tanúságát (Historia Ecclesiastica XI. 29.) s azóta az egyházi írók készségesen idézik a vitás szövegrészt. pl. Hieronimus, Isidorus Pelusioti. Flavius Josephus könyvének másolásaiban azonban még ezután sincs meg a kérdéses hely.

Chrysothomus pl. habár homiliáiban tizenket flaviusi helyet idéz, nem említi Flaviusnak Jézusra vonatkozó szavait. Még Photios († 891) sem idézi az Antiquitates-nek Jézusra vonatkozó helyét, bár saját bevallása szerint Flaviusnak minden könyvét olvasta. E hallgatásból túl sokat következtetni ugyan nem lehet, de nyílt szavaiból eleget olvashatunk. „Ismeretes Josephus könyve a „Mindenség”-ről... (Ebben) Krisztusról, az igaz Istenről csaknem úgy tárgyal, mint mi és Krisztus nevét is kifejti... Ami bárkinak is kételkedésre adhatna okot, vajjon ez magának Josephusnak-e a műve; ámbár előadasmódra egy cseppet sem különbözik Josephusnak többi műveitől. Úgy találtam följegyezve, hogy nem Josephus műve, hanem valami Caius nevű presbyteré.” (Bibliotheca

cod. XLVIII.) Vagyis Photios a „Mindenség-ről” szóló Josephusnak tulajdonított könyv eredetiségében kételkedik, mivel ebben szép részletet talál Jézusra, a Messiásra vonatkozólag. Ámde az Antiquitates kérdéses helyén is ilyesmí van. Tehát ha Photias a vitás helyet ismeri vagy nem kételkedhetett volna a „Mindenség”-ről szóló, vagy az Antiquitates eredetiségét is tagadnia kellett volna. Már pedig egyiket sem tette. Tehát Photios az Antiquitates kérdéses helyet nem ismerte; ebből pedig valószínűségi kapcsolattal következik, hogy Photios kezén a IX. században oly codex volt, mely a Jézus Krisztusra vonatkozó részt nem tartalmazta. Eddig tehát láttuk, hogy a most kezünkön levő codexek későiek, keresztény emberektől származnak; a kérdéses hely csak Eusebius óta ismeretes és hogy a IX. századig nincs benne Flavius művének másolataiban.

Most már vizsgáljuk azt, vajjon Josephus az Úr Jézust hallgatással mellőzhette-e? Flavius vallomása szerint népének védelmezésére írta művét (I. 5. 15.). Éppen ezért, amik népere megszűnyítőkk voltak, szándékosan mellőzte; például azt a tényt, hogy míg Mózes a hegyen volt, a zsidók arany borjut imádtak. Néhány codex lapszélén olvashatjuk is: „Elhagyod, Josephus, az őseidnek szűgyenére való borjucsínálást!” már pedig a keresztényekről való megemlékezés, s főképp alapítójuknak dicsérete, csak szította volna a pogányokban a zsidók ellen való gyűlöletet. Tehát Flavius egész könnyen megtehetette célja érdekében, hogy meg sem említi a keresztényeket és Jézust. De a Jézusról, mint Krisztusról való hallgatás meg éppen tanácsos volt, hisz akkor meg kellett volna magyaráznia, hogy kit várnak a zsidók s abban a korban a Messiás reménye egybeforrt a gyűlölt római iga alól való felszabadulás vágyával, amit a rómaiak előtt emlegetni nem lett volna célszerű.

Némelyek azt mondják, hogy Josephus aki keresztelő sz. Jánost oly dicsőrelel emlegeti, a vele szoros viszonyban levő Jézusról nem hallgathatott. Az Antiquitatesben nem olyan Jánossal találkozunk, mint az evangéliumokban. (XVIII. 116.). E szerint sz. János csak arra buzdította a népet, hogy a sokféle bűnnel bemooskolt testüket a lélek megtérésével a kereszttség által az erény felé irányítsák. Sz. János keresztése nem előkészítője egy újabbnak s ezért Flavius felfogása szerint nincs is oly szoros viszony János és Jézus között, hogy János megelítésével Jézusról szükségképpen szólnia kelljen.

Mások azt mondják, hogy Flaviusnak azért is meg kellett emlékeznie Jézusról, mert Vespasianus, Titus és Flavius rokonságából is többen voltak Krisztus követői. A Flavius nemzetségből csak Domitilláról tudjuk kimutatni, hogy hajlott a kereszténység felé. De föltéve, hogy a császár rokonságából többen voltak keresztények, abból még nem következik, hogy Jézusról meg kellett emlékeznie. Flaviusnak érdekében állott az uralmon levő császárok kegyét keresni, hisz az ő palotájukban lakott és évi díjat húzott. Már pedig az Antiquitates-t Domitianus uralkodásának 13. évében fejezte be. Tehát ezen könyvével Domitianusnak kegyét kellett keresnie. Domitianus pedig nagy szigorral fordult azok ellen, kik az állam régi isteneit támadni merték és ujakat dicsőretek, Tehát Flaviusnak éppen tanácsos volt Krisztusról hallgatnia. Mikor pedig mindezek dacára az

Antiquitates XVIII. 63. szakaszában dicséretet olvasunk Jézusról a Krisztusról, bizonyos valószínűséggel azt következtetjük, hogy ez a szövegrész nem Josephustól ered.

Vizsgáljuk most szövegkritikai szempontból, hogy a kérdéses hely, ahogyan ma olvassuk benne lehetett-e az Antiquitatesben? A XVIII. könyv 4. fejezetében arról beszél Josephus, hogy a zsidók gyűlést rendeztek, hogy ott tiltakozzanak Pilatus procurator viselkedése ellen, — aki a régi procuratorok szokása ellenére a császár mellékeit Jeruzsalembe vitette s a templom kincstárából kivett pénzzel építtetett vízvezetékét — Pilatus azonban megtudta és katonáival szétugrasztotta a gyűlekezőket. „És így elült a lázadás.” Ezután következik a Jézusról szóló tanúság, mely azonban semmi összefüggésben sincs a szöveggel. A Jézusra vonatkozó tanúságot elhagyva igen természetes kapcsolatot találunk a következőkkel. „És ezen időben más szerencsétlenség is zavarta meg a zsidókat:” t. i. hogy Izis templomában a papok egy előkelő római nőt meggyaláztak s hogy Tiberius uralkodása alatt a Rómában levő zsidókat négy ember gonoszága miatt a városból kiűzték. Gyanus még az is, hogy Josephus előbb tenne említést Jézusról, mint keresztelő sz. Jánosról. Nyilvánvaló tehát, hogy a Jézusra vonatkozó tanúság nagyon megrontja az elbeszélés természetes egymásutánját s ezért valószínűséggel következtetjük, hogy a kérdéses hely későbbi közbeiktolás.

Folytatjuk.

Pesti levél.

Írta: Szentléleki Ferenc.

Szerkesztő Úr!

Pesti levél. Irom innen Pestről, ahol még ma is nagy a mozgalom. Igaz, máskor, béke idejében, ilyenkor, augusztus hó végén, itt már megindult az élet, ami nyáron esendes volt. Ilyenkor jöttek haza a nyaralókból; szeptember elején kezdetét vette az iskolai beiratás, szeptember elején megnyitottak mind a közsínházak. Jelenleg más téren nagy a mozgalom. A nyaralók nagy része a háború kitörése előtt már hazasielt; az iskolai beiratásokat bizonytalan időre elhalasztatták, a színházak közül jelenleg csak kettő játszik. Ezek is alkalmi darabokat. Így a királyszínház: a „Ferenc József azt izente” című 6 képes alkalmi játékot, a Budapesti Színház pedig a „Szervus Belgrád!” című látványos operettet, melylyel együtt kerül színre a „Szervus Belgrád!” nagyhatású új hazafias esatakép. A Vigszínház pedig „A kik itthon maradtak” című darab előadására készül. Ezen előadásból befolyó bevételek egyrésze jótékony célra jut, amennyiben a jövedelem részben a Vörös Kereszt és a bevontak hátramaradottjai, a másik része a tagok között arányosan lesz szétosztva.

Aug. hó 18., Ó Felsége 84. évi születése napján katonanap volt gyűléssel, mely gyönyörű szép eredménnyel járt nemcsak itt, hanem mindenütt ez országban.

Aug. 22.-én szombaton pedig az összes budapesti mozgósínházakban jótékony mozi nap volt, a hadbavonultak s a vörös kereszt javára, szintén ényes eredménnyel. Mindenütt csak szépet, jót látni! Az ember lelke, szíve telve örömmel, boldogsággal, látván azt a nagy, közös szeretetet

mely jelenleg nyilvánul. Most nincs külföldös, most egyek vagyunk!

Levelemben másról szándékoztam írni. Ez a más nem egyéb mint hírül adása azon mozgalomnak a mi itt megindult.

Ezek egyike a következő:

A törvényhatóság kebelében mozaikom indult meg, a mely a német császár nevének kultuszával óhajtja megpecsételni a magyar-német és losztrák fegyverbarátságot. Földes Árpád dr. törvényhatósági tag társai nevében kérelmet intézett a közmunkák tanácsához, hogy a Váci körutat II. Vilmos császár körutnak nevezzék el.

Ebből az eszméből számtalan ily irányú eszme született. Így azt akarják, hogy a Szerb utca, a Párisi utca elnevezése megszűnjön. A Budapesti kávéipartársulat lelkes hangú felhívást bocsátott ki a kávé-sokhoz, amelyben felszólítja őket, hogy bojkotálják ellenségeink iparának termékeit. Elsősorban a francia ipar termékeit kiűzőbőljék ki üzleteikből: a francia pezsgőt és az összes francia származású italokat. Tartsa mindenki kötelességének — így szól a felhívás — hogy ezeket a cikkeket árjegyzékéből törölje és helyettük a legalább is hasonló értékű hazai származású cikket szolgálja fel, mert fokozott kötelesség a hazai ipart a mostani nehéz időben támogatni.

Ezen bojkotthoz hozzácsatlakozott Bécs is, kimondották, hogy Franciaországból, Angliából, Belgiumból szövetet, tapétát, butort, világító testeket és egyéb díszítő-tárgyakat nem rendel és nem hozat.

Itt még a mulatók is megváltoztatták nevüket. Így a Royal Orfeum, most Nemzeti Orfeum! a Casino de Paris most Casino Mulató! a Jardin D' Hiver most Téli kert! az Angol Park most Nemzeti Park. Sőt a kávéházak is csatlakoztak e mozgalomhoz. A Japán kávéháznak most Lechner Ödön a neve.

Nem tudom vidéken megindult már e mozgalom? Nagyon szép dolog volna ha ott is követnék e példát, hogy hire-hamva sem maradjon azoknak, akik világháborúba sodorták Európát, akik feldúlták a békét. Bojkotáljuk tehát őket minden tekintetben!

Ferencz Ferdinánd üzenete.

„Lángol-e már a vén Európa?
Belgrád falai dűledeznek-e már?
Hullik-e már a kénkőves átok
Amerre a bosszú angyala jár?
Küld a magyar dörgő csatazajra,
Sámson-erővel küld-e fiat?
Cikkázik-e már az istenitélet
Három kicsiny árvám könnye miatt?...”

„Véres tetememre borulva sirattok,
Életre kiáltott ez a hűség!
Népem, magyarom, töröld el a könyvet.
Hallgasson a szívkeserűség!
Föltámadok én! Haj, szük a koporsó!
Elhányom a véres szemfődelet
Közéget a szörnyű istenitélet
Zsófia átvért szíve felett...”

„Ráver az öklöm a kriptafalakra
Széthányja követ dübörögve;
Életre kelek szent állelujával,
Én nem haltam meg örökre!
Fáklyát a kezembe, vérszes lobogásút,

Kardot a bűnös béke helyett!
Közéget a szörnyű istenitélet
Zsófia véres teste felett...”

„Népem, magyarom, dübörögve utánam!
A béke ma bűnös, a béke ma bárgyú.
Hadd zúgjon a legszebb orgonazigás,
A félelmetes ágyú.
Európára szikrát vet a vérem,
Vén négy sarka kigyullad e szikrán...
Cikkázzon a szörnyű istenitélet,
Pusztuljon a hitvány!”

Szalay Mátvás.

H I R E K.

— **Betegh Miklós kormánybiztos városunkban.** Aug. 27-én előkelő vendége volt a városnak Betegh Miklós kormánybiztos személyében; a kormánybiztos a melléje beosztott huszárhadnagy kíséretében Majláth Gusztáv gróf püspöknél tette tiszteletét, aki őket ebédre vendégül látta. Ebéd alatt a püspök szívélyes szavakkal köszöntötte fel a kormánybiztos, mint aki e végtelen fontos pozícióra férfias jellemmel és igazságérzetével fogva a legnagyobb mértékben érdemes. A délutáni órákban a vendég a székesegyházat tekintette meg, majd hivatalos ügyek elintézése végett Richter Rudolf alezredest kereste fel. A tisztii pavillon megtekintésekor a kormánybiztos azon megjegyzést tette, hogy a tanév szempontjából előnyösebb lenne a kórház-berendezéseket a most üresen álló órási tisztii pavillonba tenni át, hogy ezáltal a tantermek felszabaduljanak. Nagyon kívánatos volna, ha ez az észrevétel, mely mindnyájunk óhaja, teljesítésbe menne minél előbb. Mint értesülünk, ezirányban a szükséges lépéseket már megtették. Városunkból a kormánybiztos és kísérete gépkocsin Kolozsvárra utazott.

— **Új egyetemi tanár.** Mint értesülünk, Ófelsége Dr. Bochkor Mihály nagyváradi jogakadémiai tanárt a pozsonyi új egyetem tanárává nevezte ki. Az új egyetemi tanár a hét elején utazott Budapestre eskütelte céljából. A magunk részéről a legnagyobb örömmel vettük a kinevezés hírért s a fiatal professzornak azt kívánjuk, hogy a nyugati határváros egyetemén minél nagyobb sikerrel működjen tudományos pályáján.

— **Főpásztori mise a küzdő katonáért.** Pénteken tartotta püspök urunk az ünnepléses szent misét kitett Oltárszentséggel reggel 7-kor a székesegyházban a hadban levő élő és meghaltakért. A hívek közül többen áldoztak erre a szándékra.

— **Meghívó.** Most, mikor szívünk sokszor elszorul és szemünk sokszor lesz könnyes; most, mikor az itthonmaradt édesanya kis gyermekének csókjában a távol küzdő édesapát üdvözli s remegve gondol reá; most, mikor az atyából, fiuból, rokonból katonák s aztán hősök lettek: hova forduljunk mi itthonmaradottak, hol erőt és vigasztalást nyerrünk? Az élet-halál Urához az Oltárszentségben. Kulsoljuk imára kezünket s emeljük fel az Úr Jézushoz, hogy áldja meg fegyvereinket, segítse győzelemre katonáinkat.

Áldd meg országunkat, mi Magyar hazánkat! Oltáregyletünk erre a célra szeptember hó 6-án vasárnap a székesegyházban este 6—7-ig szentóraajtatosságot tart a házáért s a háboruban küzdőkért. Jöjjön el mindenki, kinek kedves a haza és segíteni akar a küzdőkön. A szent beszédet Balázs Fe-

renc kanonok-plebános, a litániát Kegyelmes Főpásztorunk tartja. Az énekreszeket felváltva Resch György karnagy és az irtalmas növények vezetése alatt álló énekkar végzi.

Pontos megjelenést kérünk.

Gyulafehérvár, szept. 6.

Az oltáregylet vezetősége.

— **Dr. Koncz Viktor és Theil Ottó megsebesültek.** Városunk egyik szeretett ügyvédje, dr. Koncz Viktor csak néhány héttel ezelőtt vonult be mint népfelkelő. A derék ha nagy szept. 3-án könnyebb természetű sebbel visszaérkezett, s most családja körében üvönd a leggondosabb ápolásnak. A betegnél napról-napra sok látogató fordul meg, kiknek a legnagyobb készséggel s jókedvvel beszél el történetét. Orosz földön, hősies küzdelem közben sebesült meg; átlőtt testtel mint egy 10 kilométernyi utat tett meg, míg néhány társával menekülve elérte a csapat zömét. Visszavonulás közben nem tudván az utat, egy orosz faluban egy zsidót fogtak, akit csak halálos fenyegetéssel bírtak rá, hogy jó útra vezesse őket. — Szívvel kívánjuk a hős hadnagynak, hogy dicsőséges sebéből mihamarabb gyógyuljon. — Ugyancsak sebesülten érkezett meg városunk főgimnáziumának egykori derék növendéke, Theil Ottó 43. gy. ezredbeli hadnagy is. Sebe nem veszedelmes természetű, s remélhetőleg ő is rövid idő alatt felépül.

— **Katonai szolgálatra behívott erdélyi papok.** Fuchs Gusztáv, tövisi lelkész, Lakatos János, hosszánassói lelkész, Bodó József, alsocsertnői lelkész, Simonfi József, futásfalvi lelkész, Kovács Balázs, csikszentimrei lelkész, Szűcs Albert, verespataki lelkész, Telman Gyula, kudsiri lelkész, Badilla János, orlati lelkész, Márton Béla, mócsi lelkész, Dr. Iénaki Ferenc, kézdív. főgimn. tanár, Balás Lajos, nagykászoni s. lelkész, Kiesid Géza, gyergyóremetei s. lelkész, Hollanda János, csiksomlyói s. lelkész, Czinczok János, gyergyóújfalui s. lelkész.

— **A kolozsvári Marianum Leánynevelőintézet** igazgatósága a mélyen tisztelt szülőket a következőkről értesíti: 1. Intézetünkben a javító, pótló és különbözeti vizsgálatokat a rendes időben megtartjuk; 2. A helybeli növendékeket szept. 1., 2. és 3. napjain e. e. 8—12-ig írjuk be, a vidékiek — benlakók és bejárók — iratkozhatnak szept. 9-ig bezárólag, a tanítást pedig a Marianum valamennyi tagozatán szept. 10-én kezdjük meg.

— **Aranyat Vasért!** Az „Augusta gyorssegély alap” budapesti bizottságának megkeresésére főispáné ő Méltósága arra kért fel, hogy az Aranyat Vasért című mozgalmat Gyulafehérvár területén elő mozdítsam. Ennél fogva kötelességemnek tartom a mozgalom megindítani és felkérni mindazokat, akik tehetnek akár aranytárggyal akár aranypénzzel hozzá járulni a mozgalom elősegítéséhez. Emléklül vesgyűrűt kapnak. A mozgalom célját nem fejtetem, mert a pesti lapokból már ismeretes.

Ávéd Jákóné.

— **Felhívás.** Tekintettel a zord téli idő közeledtére, a Vereskereszt Egylet vezetősége azon kéréssel fordul a város családjaihoz, hogy lehetőleg mindnyájan vegyenek részt abban a mozgalomban, melynek a célja az, hogy könnyítsünk hős katonáinkon a tél veszedelmeivel szemben. Igyekezzünk minél több meleg ruhadarabot: hősapkát, lélekmelegítőt,

karmantyut stb. előállítani számukra. Ne hagyjon senkit éرتetlenül e kérdés, mert azok, akik életüket és vérüket áldozták éرتünk csatamezőn, megérdemelnek részünkről bármilyen áldozatot. Bővebb felvilágosítást ad Ávéd Jákóné, a Vereskereszt Egylet elnöke, akihez az esetleges-anyag adományok is küldhetők.

— **Terézvárház Igazgatósága** közli az érdekelt szülők- és növendékekkel, hogy az ifjúságnak az árvaházba történő bevonulása csak újabb hírlapi közlések után, az azokban meghatározandó időben kezdődhetik meg.

— **Szentóra ájtatosságát** a központi oltáregylet vasárnap e hó 6-án a székesegyházban este 6—7-ig, a szt. beszédet Balázs Ferenc kanonok-plebános, a litániát Főpásztorunk tartja. Ez ájtatosságát a hazáért és a háboruban levőkért ajánlják fel.

— **Imádkozik most mindenki:** még a Világ is. Örülünk rajta. Aug. 31. számában így ír a haditudósítója: „Hoen ezredes jön. Irást látunk kezében. Talán bizonyosság? Nem, még nem az. Ma még imádkozni kell, imádkozni!” Szept. 1. számában egy 3 strófás Imádságot közöl; mely így végződik: „Ágyú dörgésében Tehozzád sóhajunk: könyörülj Isten, könyörülj meg rajtunk!”

— **A Budapestre szóló levelezések címzése.** A székesfővárosban a milliányi lakosság számos közhivatal és magánvállalat részére szánt hatalmas arányú levelezések tömegének kézbesítése harmincnál több postahivatal közt oszlik meg. A levélkézbesítés e megosztása rendkívül előnyös a közönségre, ha levelezés teljes pontossággal van megcímelve, mert az ilyen küldeményt gyorsan is, pontosan is lehet kézbesíteni annak, akinek a feladó szánta. Viszont a hiányos olvashatatlan vagy téves címzésű levélküldemények sok esetben természetesen késnek, mert a postaalkalmazottak emlékezetből nem tudhatják, hogy a számos budapesti kereskedői, iparos cég, egyesület stb. közhivatal és már közintézet, melyik postahivatal útján jut postaküldeményei birtokába, másrészt pedig azért, mivel az irányítóknak a postahivatalban is a robbogó vonaton nincs idejük arra, hogy folyton a segédkönyvekben kutassanak, mert különben garmadaszámra késnének a szabatosan és jól címzett küldemények is. Aki nem címez pontosan, nem csak a maga levelét teszi ki a veszélynek, hogy az célját téveszti, de akaratlanul másnak is kárát okozza. Altalános elvnek tekintsük, hogy mindenki abba a helyiségbe (üzletbe, lakásba, hivatalba) címezze és címeztesse küldeményét, ahol annak kézbesítését kívánja, tehát a szokásos címadatokon kívül a közigazgatási kerület számának, az utcának, (utnak, térnek) a házszámának, az emelet- és ajtószámának jól olvasható, pontos kiírása is szükséges. Arra kérjük tehát a levelező közönséget, hogy különösen a Budapestben kézbesítendő postaküldeményeit a saját és a köz érdekében a fentiek szerint teljes pontossággal címezze és erre ismerőseit, üzletfeleit, ügyfeleit is készítse. Ajánlatos, hogy az, aki címfejes levélpapírost használ erre a saját levélcímét is rányomassa.

— **Az itthonmaradtak tízparancsolata.** Egy német lap összeállítja az itthonmaradtak tízparancsolatát, amely a következő:

1. Rendíthetetlen szent bizalommal viselkedés népünk igazságos ügyének győzelmé-

iránt és igyekezéssel ezzel a bizalommal a kishitűek lelkét is megteremkenyíti.

2. A megpróbáltatás nehéz napjaiban sohase feledkezél meg arról, hogy saját magadnak és érdekeidnek legjobban szolgálj, ha minden erődet és jótékonyágodat a hazá javára feláldozod.

3. Nyitott kézzel emlékezzél meg a hős sebesültekről, akik éرتted és tüzhelyed védelméért küzdöttek és véreznek.

4. Ne áll félre, amikor a harcba indult fiaink itthonmaradt, szűkséget szenvedő családjaikról kell gondoskodnunk.

5. Légy becsületes és ha kell, még önmegtartadás árán is igyekezzél kötelességeidet teljesíteni, mindenekelött azokkal szemben, akik közigazdaságilag gyengébbek, mint te magad vagy.

6. Légy eluozó adósoddal szemben, ha a szűkség és szegénység idején nem teljesítheti veled szemben kötelezettségét.

7. Ne igyekezzél hasznot huzni néped szűkségéből. Mert aki az ilyen súlyos időkben is meggazdagodásra törekszik, az becstelenséget és bünt követ el hazája ellen.

8. Mondj le minden fényűzésről és túlzott élvezetről mindaddig, amíg testvéreid százezer nyomort és nélkülözést szenvednek.

9. Úgy bánjál az ellenséges foglyokkal amint kívánod, hogy az ellenség fogságába jutott véreiddel emberségesen bánjanak.

10. Csak a hivatásos helyről érkezett híreknek adj hitelt és ha a sors, vagy az isteni akarat drága hozzátartozód elvesztését mérné rád, viseld el nemes fájdalommal, vallásos megadással és egy szebb jövőbe vetett rendíthetetlen hittel.

— **A tengeri aknák.** A mai hadviselésben használt aknák a lehorgonyozott aknák, amelyeknek két fajtát különböztetjük meg. Az egyik elektromos vezeték segítségével összeköttetésben áll a tengerparttal, ahonnan megfelelő prizmas készülék segítségével az őrtálló egy billentyű megnyomásával abban a pillanatban robbanthatja fel az aknát, amikor az ellenséges hajó föléje ér. Az aknák másik faja a lehorgonyzott önműködő akna. A tenger mélységéhez képest úgy van drótkötél erősítve, hogy a tenger felszínénél a szükséges mélységben maradjon. A tenger hullámozása természetesen mozgatja az aknát, de ez a mozgás csak az aknát tartó drótkötél teljes megfeszüléséig terjedhet. Ha egy hajó útjában ily aknát érint, akkor azt addig, amíg a drótkötél engedi, maga előtt tolja s az érinti a hajó oldalát. Abban a pillanatban, amit a drótkötél teljesen megfeszül, az akna nagy erővel hozzácsúszik a hajóhoz, melynek oldala benyomja az aknából kiálló gyújtócsövek egyikét vagy másikat, amely felrobbantja az aknában elhelyezett robbanóanyagot. Hogy mily ereje van a robbanásnak, azt főleg a japán-orosz háborúban láttuk s bizonyára a most folyó tengeri csatákban is látni fogjuk. Nagyobb

NESTLÉ FÉLE
régbevált **GYERMEKLISZT**

Próbadobozokat, valamint orvosi rőpiratot a gyermeknevelésről díjtalanul küld a **HENRI NESTLÉ** cég, WIEN, I., Biberstrasse 57P.

mélysegekben nem lehet aknát leghorgonyozni s ha ily helyeken aknát kell elhelyezni, úgy itt uszóaknákat helyeznek el. Ezek természetesen változtatják helyüket s ezért nemcsak az ellenségre nézve, hanem az aknalerakó hajókra nézve is veszélyesek lehetnek. Ilyen uszóaknát szabály szerint csak úgy lenne szabad elhelyezni, ha az az elhelyezés után egy órával — amennyiben addig nem talál ellentállásra — önmagától explodál s nem veszélyeztetni többé a forgalmat. A tengerszorosoknak, az erődítéseknek megvédése az aknák segítségével a mostani háborúban is bizonyára sikertülni fog.

— **Olvassuk el csak a francia kormány kiáltványát a néphez:**

Franciák! A kormány elfoglalta küzdőterét. Az ország tudja, hogy éberségére és energiájára számíthat és hogy minden gondolata az országé. A kormány tudja, hogy számíthat az országra. Fiai vérfüket ontják a hazáért és a szabadságért az angol és belga hősi csapatok oldalán. Rettegés nélkül állják a vasnak és tűznek azt a borzasztó ostromát, a mely valaha népet elárasztott. Mindnyájan szilárdan állnak. Dicsőség az élőknek, dicsőség a holtaknak. Emberek esnek el, de a nemzet fennmarad. A végleges győzelem biztosítva van. Amnyi bizonyos, hogy nagy, de nem döntő ütközet folyik Akármilyen legyen a kimenetele, a harc tovább tart Franciaország nem oly könnyű zsákmány mint a hogy a túrelmetlen ellenség képzelet.

Franciák! A köteleesség tragikus, de egyszerű: visszaverni a betolakodót, üldözni őt, hazánkat megtisztítani a jelenlététől és felszabadítani a szabadságot bilincseitől kitarítani végig és ha kell, a legvégsőkig, lelkiünkkel és szívünkkel a veszedelem felé emelkedni és urává lenni sorsunknak.

Orosz szövetségeseink ezalatt határozott lépésekkel közelednek a német főváros felé, a mely remegéssel van elátva és az előttiük visszavonuló csapatoknak teljes vereségeket okoznak

Minden áldozatot és minden segítséget ki fogunk kérni az országtól, a mit csak emberekben és más erőben adhat. Legyünk erősen elhatározva. A pénzügyi és adminisztratív intézkedésekkel támogatott nemzeti életben nem fog fennakadás előállani. Hadd bizhassunk saját magunkban és hadd felelőskedjünk meg mindenről, a mi nem a hazát érinti. Vessük tekintetünket a határookra. Van akaratumk és rendszertünk és a győzelem a miénk lesz.

Méltán kiáltott fel egyik tagja szerkesztőségünknek: „Ha francia volnék, e kiáltvány után megtagadnám hazámat s nyelvemet!”

Ily alant járó gondolatok telve hazugsággal, a kétségbeesett ember vergődését s káromkodását juttatja eszünkbe. Hol az Isten neve, hol az égi segítség? Ily nemzet megérett az elpusztulásra.

Pályázat.

A tekerőpatáki róm. kath. iskolaszéki — elpályázás folytán megüresedett segédkantortanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalmazása: 1. a község pénztárából havi előleges részletekben: 600 kor.; a többi az 1913. évi XVI. tc. szerinti állományegységből. 2. Az egyházközség pénzképe alapjából segédkantortanítói díjazásul: 60 kor., 3. Toronyóra járatásáért 10-12 terü szénát termő kaszáló 80 kor. értékben. 4. Stólából átlag: 40 kor. 5. A községtől 3 öl lággy tiizija beszállítva, és kepefából szintén 3 öl, melynek pénzértéke: 48 kor. 6. Kéből épült lakás 2 szoba, konyha, kamara és e szükséges melléképületek.

Kötelességei: Az I-II. vegyes osztály önálló vezetése és az ismétlő fiúgyermekeknek — a másik tanítóval felváltva — oktatása. Vásár- és ünnepnapokon az olvasót előmádkozni, kántornak segíteni és szükség esetén át helyettesíteni. Pályázati határidő szeptember 18. Tekerőpatók (Csikóvárm.) 1914. aug. 24. Zonda Vincze iskész. élők.

Szerkesztői üzenet.

B. Prédikációt nagyon kivételes esetben, akkor is csak mintaszert — közlünk. Bár-hogy is tiszteljük a szerzőjét — nem közölhetjük gyengesége miatt.

Krisztián József és Fia

méhviaszgyertyagyár méz, fáklya és viasz raktára

Alapított 1829-ben.

Ajánljuk a főtisztelendő plebános urak becses figyelmébe kitünő minőségű és az egyház rendeletének megfelelő valódi méhviaszból készített templomi és egyéb viaszgyertyáinkat bármily nagyságban és az összes templomi kellékeket. — Kívánatra árjegyzékünket bérmentve küldjük.

Telefonszám: 424.

92-41-02

PÉCSETT. Főüzlet: Szigeti országút 3. sz. Fióküzlet: Jókai-tér 9. szám.

Katholikus családok lapja!

„ÉLET”

Képes heti folyóirat. Előkelő színvonalon szerkesztett szépirodalmi képes lap. Nem hiányozhatik egyetlen katolikus intelligens család asztaláról sem. Szerkeszti jeles katolikus írók gárdája élén Izsó Alajos. Előfizetési ára egész évre 20, félévre 10, negyedévre 5 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal, Budapest, VII., Damjanich-utca 50. Jó lélekkel ajánljuk a változatos tartalmú, aktuális képekben gazdag folyóiratot közönségünk figyelmébe s támogatásába.

OLASZ NÉMET ANGOL

VILÁGNYELVEKET

MÉGTANULHATJA

tanító nélkül

SCHIDLOF DE 1000

MÓDSZEREVEL

AZ EGYES NYELVTANOK 10 FÜZETBEN TELJESEN 60F

DISZES VASZONMAPPABAN

EGYBEGYUJTVE 7K

KAPHATÓ:

SCHÄSER FERENCZ

papírkerek, Gyulafehérvár.

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)
egyházi ruha és reverenda szabó
PÉCS, Ferenciek-utca 9. sz.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabású, minőségű és főmódon kidolgozott reverendák és címádák, papi civil öltönyök előállítására. Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindenmü egyházi ruhák:** casulák, pluvialék, velumok, baldachinumok, minisztráns ruhák, zászlók, lobogók, karingek, álbák, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre sem Bécsbe menni. Üzletem versenyképes minden pesti vagy bécsi céggel úgy szabászat, mint ár és minőség tekintetében. — Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltetnek. — Költségvetés és árjegyzék ingyen!

Személyesen is megjelenek.

16* 12-26

Naponta
friss
élesztő!

LABUD JÓZSEF

(ezelőtt özv. Lakner Antalné)
GYULAFEHÉRVÁR, NOVÁK FERENCZ-TÉR
(a városháza szomszédságában.)

Sütőde és lisztraktár

Ajánlom elsőrendü friss süteményeimet, u. m. tejes és vajás kiilit, sós kiilit, sós fonotat, kalácsot, továbbá fehért, barna és félbarna kenyereimet. Dusan felszerelt **lisztraktáromban** házi kenyérnek való legjobb minőségű lisztjeimet, melyek kizárólag csakis a hirnevés **NEUMANN TESTVÉREK** cég aradi gőzmalma örleményei.

Naponta
2-szer
kenyér-
sütés.

HINGER JÓZSEF

asztalos mester Gyulafehérvár.

Széchenyi-utca 10. szám (sajái ház),
a Jickeli-féle vasraktárral szemben.

Tervrajzok
díjtalanul
készíttetnek

Készít: épület munkát, festett, masszív, founrésos butormunkát, portále és boltberendezést, ugyszintén javításokat is elfogad. Szállít és lerak tölgy és bükkparkettát. Árjegyzék szerint irodai, vendéglői és ebédlőszékeket, tükröket méret szerint. — Raktáron tart minden fajta lakoporsókat is.

Szolid árak!

Szolid árak!

Elkísér-
letes pontos
kiszolgálás.

8° 25—52

HARCTÉRI TÉRKÉPEK

Magyar—Szerb hábo-
ruról - - - - - ára 80 f.
Ugyanaz német ki-
adásban - - - - - ára 1.20 f.
Európai háboru térképe
ára 1.60 f.

Ezekhez kis jelző lobogók minden
állam színében drbja 4 fillér.

Megrendelhető a
Püspöki Lyceumi könyv-
nyomdában Gyulafehérvár.

SCHÄSER FERENCZ KÖNYV ÉS PAPIR- KERESKEDÉS, KÖNYVNYOMDA, KÖNYVKÖTÉSZET, fényképészeti cikkek nagy raktára

TELEFONSZÁM 16.

GYULAFEHÉRVÁR

TELEFONSZÁM 16.

Gyertyalámpa egyszerű
kivitelben bordóvörös
üveggel, 49x115 mm.
Ára K. 1.20.

Négyszegletes lámpa.

(Kis modell). Különösen uta-
zásra ajánlható. Bordóvörös
üveggel feketére fényezve.
Ára gyertyával K. 1.20.

Sötétkamrai lámpa.

Bordóvörös és sárga üveggel.
A sárga üveg a pirossal
elfedhető, a lámpából kívül-
ről szabályozható. K. 3.75.

Bordóvörös villanylámpák legújabb-
bonyorosságok 110 Volt. Ára K. 4.50.

„Toska” levelezőlap má-
solókeret.

Bevégéssel és kit ía-
szegéssel. Másolásnál a
pozitív nem csúszhatik el. Alak 9—14
cm, használható azonban 6—9-től
18—24 cm nagyságu lemezre is.
Férlonye, hogy a másolásnál a
pozitív 8/10 része látható.
Ára K. 1.50.

Üveg-
tölcsérek.
60 fokos
hajlításban,
teljesen sí-
ma, ferdére
lecsiszolt
csővel.

Külső átmérő cm.	Ára K.
5	—30
8	—35
10	—40
12	—50
14	—60
16	—70

MENZURÁK
üvegből.

Csiszolt beosztás-
sal. Első kivitel.

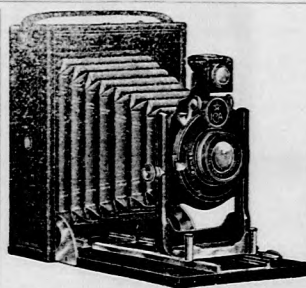
Tartalma gr.	Ára K.
10	—40
25	—45
50	—50
75	—60
100	—75
150	—90
200	1.—
250	1.20
500	1.50
1000	3.—

Papírmásétalak.

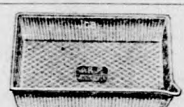
Adt Testvérek gyármánya.
Legjobb gyártmány ezen a
térhen.

Belméret cm.	Ára K.
5,5—9	—36
8,5—11	—54
9,5—12	—60
10,5—13	—60
11—16	—75
13—18	—90
14—19	—90
19—25	1.80
26—31	3.—
31—37	4.80

Fényképező
készületek,
lemez és
kémiai sze-
rek eredeti
gyári árban.

Vidéki megrendelések
gyorsan és pontosan
eszközöltetnek.

Üvegtalák fujt üvegből.
(Sievert patent) Fehér üvegből,
könnyű és nagyon tartós.

Belméret cm.	Ára K.
7—10	—50
10—13	—65
11—16	—80
15—20	1.—
19—25	2.—
26—32	6.—
32—47	9.—
36—42	9.—
42—52	12.—
52—64	19.50